

Министерство образования Республики Беларусь
Белорусское общественное объединение преподавателей
русского языка и литературы
Белорусский республиканский фонд фундаментальных исследований
Представительство Россотрудничества в Республике Беларусь –
Русский дом в Гомеле
Мозырский государственный педагогический университет
имени И. П. Шамякина
Белгородский государственный национальный исследовательский университет
Пензенский государственный университет

ТЕКСТ. ЯЗЫК. ЧЕЛОВЕК

Сборник научных трудов

В двух частях

Часть 1

Мозырь
МГПУ им. И. П. Шамякина
2021

УДК 81.161.(08)
ББК 81.2Рус
Т30

Печатается по решению научно-технического совета УО МГПУ им. И. П. Шамякина
(протокол от 17.11.2021 № 6)

Редакционная коллегия:

С. Б. Кураш, кандидат филологических наук, доцент (ответственный редактор);
А. М. Амагов, доктор филологических наук, профессор;
Н. А. Илюхина, доктор филологических наук, профессор;
Г. И. Канакина, кандидат педагогических наук, профессор;
В. В. Шур, доктор филологических наук, профессор

Рецензенты:

доктор филологических наук *Е. В. Ничипорчик*
(Гомель, Беларусь);
доктор филологических наук *И. И. Чумак-Жунь*
(Белгород, Россия)

Печатается согласно плану научных и научно-практических мероприятий
УО МГПУ им. И. П. Шамякина и приказу по университету № 980 от 14.10.2021 г.

Текст. Язык. Человек : сб. науч. тр. В 2 ч. Ч. 1. / УО МГПУ им. И. П. Шамякина ; редкол.:
Т30 С. Б. Кураш (отв. ред.) [и др.]. – Мозырь : МГПУ им. И. П. Шамякина, 2021. – 216 с.
ISBN 978-985-477-777-1.

В сборнике представлены статьи, отражающие содержание докладов XI Международной научной конференции «Текст. Язык. Человек», проведённой в рамках Недели русского слова в Мозырском государственном педагогическом университете имени И. П. Шамякина 18–19 ноября 2021 г.

В первой части сборника публикуются работы в области изучения имени собственного в культурно-языковом и текстовом пространствах (к юбилею профессора В. В. Шура); исследования, посвящённые антропоцентрической и лингвофилософской парадигме изучения текста и дискурса; работы, затрагивающие проблемы типологизации текстов и изучения отдельных текстотипов, а также исследования в области неологических процессов в речетекстовой деятельности.

Адресуется научным работникам, преподавателям, аспирантам, студентам филологических специальностей.
Материалы сборника публикуются в авторской редакции.

УДК 81.161. (08)
ББК 81.2 Рус

Научное издание

ТЕКСТ. ЯЗЫК. ЧЕЛОВЕК

Сборник научных трудов

В двух частях

Часть 1

Оригинал-макет *Е. В. Юницкая*

Подписано в печать **11.2021. Формат 60x90 1/8. Бумага офсетная.
Ризография. Усл. печ. л. 27. Уч.-изд. л. 20.02. Тираж *** экз. Заказ ***.

Издатель и полиграфическое исполнение:
учреждение образования «Мозырский государственный педагогический университет имени И. П. Шамякина».
Свидетельство о государственной регистрации издателя, изготовителя,
распространителя печатных изданий N 1/306 от 22 апреля 2014 г.
Ул. Студенческая, 28, 247777, Мозырь, Гомельская обл. Тел. +375(236) 24-61-29.

ISBN 978-985-477-777-1 (ч. 1)
ISBN 978-985-477-776-4

© УО МГПУ им. И. П. Шамякина, 2021

**“БЕЗ АДЧУВАННЯ МАЛОЙ ЗЯМЛІ НЯМА АДЧУВАННЯ ВЯЛІКАЙ...”:
рэцэнзія на манаграфію В. Шура і В. Слівец
“Малая і вялікая радзіма ў анамастыконе пісьменнікаў” (Мазыр, 2019)**

С.Ф. Бут-Гусаім,

кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры беларускай філалогіі
Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.С. Пушкіна
г. Брэст, Рэспубліка Беларусь
E-mail: svfbg@tut.by

Статья представляет собой рецензию на монографию В. Шура и О. Сливца – Малая и большая родина в ономастиконе писателей (Мозырь, 2019). Монография посвящена анализу поэтонимикона произведений белорусской классики и современной литературы, в которых онимы малой родины являются ключевыми компонентами художественных текстов. Ономатологи убедительно доказывают: образ малой родины наиболее выразительно выявляется в произведениях художественной литературы посредством поэтонимов – антропонимов, ойконимов, гидронимов, микропонимов, оттопонимических образований. Именно эти, преимущественно реальные единицы позволяют не только очерчивать пространственные и временные границы произведений, идентифицировать важные для писателей объекты, но и передавать чувства, эмоции, выражать гражданскую позицию авторов.

Ключавыя словы: оним, поэтоним, региональный оним, антропоним, топоним, ономастикон, литературная ономастика, ономастическая художественная регионалистика.

**“WITHOUT A FEELING OF A SMALL EARTH, THERE IS NO FEELING OF BIG ...”:
review of the monograph by V. Shur and V. Slivets
“Small and Big Motherland in the onomasticon of writers” (Mozyr, 2019)**

S.F. But-Gusaim,

Candidate of Philology, Associate Professor of the Department of Belarusian Philology,
Brest State A.S. Pushkin University
Brest, Republic of Belarus
E-mail: svfbg@tut.by

The article presents a review of the monograph by V. Shur and O. Slivets – Small and Big Motherland in the onomasticon of writers (Mozyr, 2019). The monograph is dedicated to the analysis of poetonymicon in the works of literature belonging to Belarusian classical and modern literature, in which the onyms of small Motherland function as key components in literary texts. Onomatologists prove that the image of Small Motherland manifests itself in a work of literature in the most convincing way with the help of poetonyms (poetic names) – anthroponyms, oikonoms, hydronyms, microplacenames, linguistic units derived from placenames. Exactly these, mostly real, units allow the writers to not only draw spatial and temporal borders of a literary work, identify the objects, which are important for the writers, but also to render feelings, emotions, express the civil position of the authors.

Key words: onym, poetonym (poetic name), regional onym, anthroponym, placename, onomasticon, literary onomastics, onomastic artistic regionalism.

*З радзімак тых складаецца Радзіма,
Але радзімка ў кожнага – свая.*

М. Танк – Планета ўся
ў радзімаках родных стрэх!

Станаўленне і развіццё беларускай анамастыкі звязаны з іменем доктара філалагічных навук, прафесара Васіля Васільевіча Шура. Дыяпазон навуковых і вучэбна-метадычных інтарэсаў вучонага надзвычай шырокі: анамастыка (найперш, такі яе раздзел, як літаратурная анамастыка), лінгвістычнае краязнаўства, радзімазнаўства (мазыразнаўства). Творчая спадчына вучонага – манаграфіі, навуковыя, навукова-папулярныя артыкулы, рэспубліканскія праграмы, падручнікі, рэцэнзіі на даследаванні калег. Навуковыя і вучэбна-метадычныя выданні Васіля Шура злучаюць у лагічна абумоўленае кола ўзаемазвязаныя звёны моўнай адукацыі – сярэдняю школу і ўніверсітэт. Не могуць не ўраджаць уласцівыя працам Васіля Васільевіча глыбіня, трываласць агульнагуманітарных і спецыяльных ведаў, уменне цікава прэзентаваць такія веды для вырашэння адукацыйных і выхаваўчых задач і, што вельмі важна, эмацыянальна-каштоўнасныя адносіны да іменаслову як складніка матэрыяльнай і духоўнай культуры Беларусі і роднага Мазырска-Прыпяцкага Палесся.

У Беларусі 2018–2020 гады прайшлі пад знакам малой радзімы. Глыбіня і шчырасць гэтай тэмы не пакінулі абыякавым навукоўца. У 2019 годзе выйшла манаграфія вучонага – *Малая і вялікая радзіма ў анамастыконе пісьменнікаў*, падрыхтаваная ў суаўтарстве з вучаніцай – маладым аанаталагам Вольгай Слівец.

Для большасці таленавітых творцаў пачуццё Радзімы – краіны, Айчыны – неад’емнае ад пачуцця малой радзімы – родных мясцін, рэгіёна, горада, вёскі. Даследаванне В. В. Шура і В. Р. Слівец прысвечана аналізу – анамастыкону твораў беларускіх пісьменнікаў, у якіх онімы малой радзімы мастакоў (рэальныя або падпраўленыя, а ў тэкстах пісьменнікаў яны онімы-паэтонімы) з’яўляюцца ключавымі, вызначальнымі кампанентамі мастацкіх тэкстаў [1, с. 7]. Аўтары манаграфіі разглядаюць, як на анамастычным узроўні рэалізуюцца матывы малой радзімы ў творчасці Якуба Коласа, Івана Мележа, Івана Навуменкі, Уладзіміра Верамейчыка, Галіны Дашкевіч і інш. У асноўным звернута ўвага на антрапонімы і тапонімы, якія называюць герояў і абазначаюць месца дзеяння, звязанае з малой радзімай творцаў. Паказана, як з дапамогай анамастычных адзінак, уведзеных у канву мастацкага тэксту, рэалізуецца прынцып аўтабіяграфізму.

Актуальнасць даследавання вызначаецца тым, што анамастыкон твораў Івана Мележа, Івана Навуменкі, Галіны Дашкевіч, Уладзіміра Верамейчыка ўяўляе вялікі інтарэс з пункту гледжання выяўлення нацыянальна-культурнай спецыфікі. Літаратура названых пісьменнікаў з’яўляецца вынікам творчасці аўтараў рэгіёна, які мае багатыя культурныя традыцыі. Нацыянальна-культурная інфармацыя акумулюецца ва ўласных імёнах, семантыка якіх адлюстроўвае сучасную і традыцыйную духоўную і матэрыяльную культуру Палесся. Даследаванне выканана ў рэчышчы міждысцыплінарнага падыходу на аснове сучасных навуковых дасягненняў такіх дысцыплін, як літаратурная анамастыка, лінгвістыка тэксту, лінгвакультуралогія. Падобная шматаспектнасць з’яўляецца надзённай, таму што сучаснае лінгвістычнае даследаванне паэтанімікону мастацкага тэксту прадугледжвае пільную ўвагу да сацыяльна-гістарычнага, культурнага і літаратурнага кантэкстаў эпохі, фактаў жыцця пісьменніка.

Аанаталагамі праведзены аналіз аб’ёмнага ў змястоўным і храналагічным плане пласта літаратуры класікаў і сучасных беларускіх аўтараў з арыентацыяй на нацыянальную і рэгіянальную адметнасць анамастычных сродкаў. Разгледжаны семантыка, структурныя асаблівасці і асноўныя крытэрыі выбару паэтонімаў у залежнасці ад сэнсавага аб’ёму намінацыі, нацыянальна-культурнага зместу, фактаў творчай біяграфіі пісьменнікаў.

Творчасць любога пісьменніка звязана з яго біяграфіяй, адным з важных бакоў якой лічыцца месца, дзе аўтар нарадзіўся і правёў дзіцячыя, юнацкія гады – інакш кажучы, яго малая радзіма. Для таленавітых творцаў гэта не проста топас, гэта атмасфера, у якой праходзіла іх сталенне, людзі, якія паўплывалі на развіццё будучых пісьменнікаў. Ubачанае і пачутае ў дзіцячыя і юнацкія гады застаецца на ўсё жыццё з кожным чалавекам, а мастак, здольны ўвасобіць свае перажыванні ў вобраз, часта выкарыстоўвае ўражанні маленства і юнацтва ў сваіх творах. Так вобраз малой радзімы, прапушчаны праз суб'ектыўнае ўспрыманне, уваходзіць у многія літаратурныя творы класікаў і сучасных аўтараў. Манаграфія складаецца з дзесяці раздзелаў, у якіх глыбока і шматгранна прааналізаваны анамастыкон беларускіх майстроў мастацкага слова. Грунтоўны аналіз паэтанімікону твораў беларускіх аўтараў даў магчымасць выявіць адносіны аўтараў да персанажаў, ідэйна-тэматычны змест твораў, грамадзянскую пазіцыю пісьменнікаў.

Так, глыбокае веданне жыцця і творчасці Івана Мележа дазволіла Васілю Шуру выявіць матывы малой радзімы ў анамастыконе твораў народнага пісьменніка Беларусі. Даследчык адзначае высокую канцэнтрацыю тапонімаў Усходняга Палесся ў мастацкіх творах І. Мележа: *Рэчыца, Васілевічы, Мазыр, Юравічы і Хойнікі, Брагін, Княжыца і Тунеўшчына, Глінішчы, Каранёўка, Княжыца, Луцішчы, Паўлаў круг* і многія іншыя. Аналізуючы тапанімікон твораў класіка, навуковец вылучае рэальныя тапонімы, што адлюстроўваюць геаграфію родных мясцін (*Глінішчы, Ламачы, Мазыр, Тульгавічы, Юравічы*), і відазменення, перайначаныя такім чынам, каб трапна перадаць прыродны свет, побыт жыхароў Хойніцкага Палесся (*Курані, Алешнікі, Хвойнае*). Анаматолаг адзначае: –Выбіраючы тапонімы для стварэння адпаведнага каларыту, уласцівага для Усходняга Палесся трыццатых гадоў ХХ ст., пісьменнік трапна падбіраў у неабходных выпадках і адпаведныя анамастычныя адзінкі, якія нярэдка адным словам – тапонімам, а дакладней, яго апелятывам стваралі праўдападобнае ўяўленне ў чытача пра ландшафт, аб'ект, мясцовасць, што апісаны ў яго раманах. Параўн.: *курэнь* – буда з галля, саломы ці тонкага бярвення для часовага жылля, шалаш [1, с. 31]. На багатым фактычным матэрыяле паказана, як онімы Мазырскага Палесся становяцца выразнымі стылёва і семантычна маркіраванымі тэкставымі кампанентамі, якія яднаюць агульную анамастычную прастору, удзельнічаюць у пабудове і развіцці літаратурнай кампазіцыі твораў пра –самабытных, непасрэдных і шчырых землякоў-палешукоў [1, с. 28]. У раздзеле прадстаўлена важная інфармацыя аб прататыпах герояў –Палескай хронікі: –знакаміты Апейка – «увасабленне тагачасных перамен», узяты пісьменнікам з самога жыцця, меў і прататыпа – *Нічыпара Ануфрыевіча ельскага*, родам з вёскі *лінішчы*, добрага знаёмага Івана Паўлавіча. Пісьменнік прызнаўся, што праз Апейку ён хацеў паказаць «*увесь драматызм часу, радасці і нягоды канца 20-х гадоў*». Землякі і знаёмыя пісьменніка, перачытваючы старонкі яго «Палескай хронікі», пазнаюць і іншых персанажаў, прататыпы якіх жылі ў Глінішчах, Хойніках, Алексічах, Юравічах. Гэта *Зайчык, Нохім, одля* і іншыя, што сталі героямі палескіх раманаў пад сваімі імёнамі і прозвішчамі [1, с. 29–30]. Цікаваць выклікаюць прадстаўленныя ў манаграфіі звесткі пра гісторыю ў многім сімвалічных загаловаў –Палескай хронікі.

Разглядаючы творчасць Івана Навуменкі, якога В. Шур ведаў асабіста, навуковец даказвае, што аўтабіяграфізм як адна з выразных і спецыфічных адзнак стылю класіка рэалізуецца праз ужыванне рэгіянальных тапанімічных адзінак, што пазначаюць месца дзеяння яго асноўных твораў – Усходняе Палессе, а менавіта малую радзіму І. Навуменкі палескае мястэчка *Васілевічы* (у творах пісьменніка гэта *Базылевічы, Бацькавічы, Міхалавічы, Слабодка*); праз выкарыстанне тыповых для гэтай мясцовасці ўласных імёнаў і прозвішчаў. Вучоны адзначае: –Назвы-айконімы ў гэтым рэгіёне маюць часты фармант -*ычы (-ічы)*, вядомы ў многіх славянскіх мовах. Суфікс універсальны і вельмі прадуктыўны: ужываўся ў этнаніміі ўсіх славянскіх моў, калі такія множналікавыя айконімы, як сведчаць

даследчыкі, выкарыстоўваліся як назвы родаплемянных калектываў, патомкаў па імені іх продкаў, месцаў калектыўных пасяленняў, аб'ектаў калектыўнай прыналежнасці і інш. Параўн.: *Клімавічы, Багрымавічы, Раўбічы, Васілевічы, Ждановічы, Сялюцічы, Капцэвічы* і інш., а прозвішчы карэнных жыхароў пераважна ўтвараюцца семантычным спосабам ад тыповых для Палесся апелятываў тыпу сокал → *Сокал*, лось → *ось*, альха → *Альха* і інш. [1, с. 53]. Надзвычай цікавым з'яўляецца аналіз загаловаў твораў Івана Навуменкі: яны выступаюць як трапныя метафары, перадаючы найперш уражанне перажытага праз настальгічную памяць аўтара або яго літаратурных персанажаў. Яго асноўныя сюжэты, засведчаныя лаканічна ў трапных і запамінальных бібліянах, – гэта ўспаміны, пераважна своеасабліва перанесеныя праз мастацкія ўмоўнасці: «*Вераніка*», «*Таполі юнацтва*», «*Сямнаццатай вясной*», «*Хлопцы самай вялікай вайны*», «*Вайна каля Цітавай копанкі*», «*Замяць жаўталіся*», «*Па грыбы*», «*Хатняе зайчаныя*», «*яшок белага наліву*», «*Хлопцы-равеснікі*», «*Падарожжа ў юнацтва*», «*юбімы горад*», «*асцініца над Прыпяццю*», «*Пераломны ўзрост*», «*Сасна пры дарозе*», «*Вецер у соснах*», «*Сорак трэці*» і інш. [1, с. 55].

Натхнёна і грунтоўна аналізуе Васіль Шур паэтанімікон мастацкіх твораў вучонага-лінгвіста і самабытнага пісьменніка Фёдара Янкоўскага, вучнем якога з'яўляецца. Важнай падаецца выснова навукоўца пра тое, што –найперш у сваіх літаратурных творах Фёдар Янкоўскі выступае як лінгвіст, які тонка і глыбока разумее сутнасць і адценні роднага слова, праз якое можна данесці да чытача ўсё багацце чалавечых думак, паказаць прыгажосць і дасканаласць беларускай мовы [1, с. 78]. На шматлікіх прыкладах В. Шур паказвае, як у мастацкіх творах Ф. Янкоўскі вытлумачвае паходжанне беларускіх імёнаў, нярэдка выкарыстоўваючы этнаграфічныя звесткі: — *азьбень! адзьбень? Загадкавае слова. Сустракаў я прозвішчы азьбень, озьбінь, азьбінь, озьбін. абыць, крэўныя гэтыя прозвішчы з лазьбянем. Пчалавым, бортнікавым, воччычавым... Яго, лазьбень і ладзьбень, рабілі і робяць не з калоды, не з кары. азьбень – каробка з лубу, шытая просеценька, бо з майстэрствам-умельствам: так шытая, што мёд, сам цякучы мёд, і кропелькаю не прасочваецца* [2, с. 279]. Аўтар манаграфіі сістэматызуе спосабы ўключэння паэтонімаў у канву мастацкіх твораў Ф. Янкоўскага: непасрэднае тлумачэнне анамастычнай адзінкі, атрыбуцыя (калі да афіцыйнай назвы прыводзяцца ўстарэлыя, забытыя па розных абставінах тапонімы-дублеты), акцэнтualнае выдзяленне, словаўтваральны каментарый, напрыклад: — *астэла? еларус. асціла! Ён адтуль, дзе жылі, дзе жывуць гасцінныя асцілы, дзе вёскі, дзе (былі) хутары-сядзібы з назвамі асцілы, асцілаўцы, асцілавічы і інш.* [2, с. 120].

Аналізуючы анамастыкон Мазырскага Палесся ў творах Уладзіміра Верамейчыка (—*рыцара яе Вялікасці Прыпяці*», —*лірніка Палесся*»), В. Шур падкрэслівае, што вызначальная рыса творчай манеры паэта – ужыванне ў творах палескіх гідронімаў (*Славечна, Піціч, Прыпяць*), айконімаў (*Рэчыца, Барбароў, Перароў, Тураў, Мазыр, Васілевічы*), уключэнне іх у склад заглаўкаў (вершы-прысвячэнні —*Васілевічы*», —*Мазыр*», —*Гомелю*», —*Міхалкі*, пяты клас», —*Прыпяць*», —*Славечна*», —*Мазырскі кірмаш*»). Онімы Мазырскага Палесся становяцца ключавымі словамі твораў У. Верамейчыка, выконваюць мастацка-эстэтычныя функцыі, выклікаюць у дасведчанага чытача гістарычныя, культуралагічныя, этнаграфічныя асацыяцыі. В. Шур адзначае, што, пішучы мастацкую гісторыю Палесся, Уладзімір Верамейчык працягвае традыцыі слаўтых папярэднікаў – асветніка, пісьменніка-манаха Кірылы Тураўскага, мазырскага шляхціца, пісьменніка-патрыёта Івана Мялешкі, навукоўца Паўла Шпілеўскага. Разглядаючы адметны і запамінальны анамастыкон сатырычных твораў У. Верамейчыка, анатолаг робіць трапныя заўвагі аб утварэнні, значэнні, канатацыйных прырашчэннях гаваркіх онімаў – запамінальных партрэтаў, малюнкаў-карыкатур сучаснага жыцця палешукоў: паэт *Харэй Пятровіч Рыфмавік*, хабарнік *Васіль Хануга*, калгас —*Сізіфава праца*», кантора —*Рэмштань*».

Даследуючы анамастычную прастору прозы Віктара Карамазава, Вольга Слівец слушна заўважае, што значная частка яго твораў геаграфічна лакалізаваная – месцам разгортвання дзеяння выступае малая радзіма пісьменніка Магілёўшчына. Топас прозы В. Карамазава ўтвараюць рэальныя гідронімы і айконімы – геаграфічныя адзнакі малой радзімы пісьменніка (*Лімень, Лісань, Ліменская пушча, Васілеўшчына, Сож*). Персанажы В. Карамазава маюць рэальныя прататыпы. Так, Ліменскаму лясніцтву прысвечаны раман «Пушча», а ў прататыпах дзейных асоб пазнаюцца жыхары Ліменшчыны. Плённа працуе В. Карамазаў у рэчышчы мастацка-біяграфічнай прозы, пішучы пра жыццё славытых жывапісцаў В. Бялыніцкага-Бірулі, А. Бархаткова, Г. Вашчанкі, А. Вырвы, М. Неўрава. Тапанімічная прастора твораў разгледжанага літаратурнага напрамку адыгрывае важную ролю ў інтэрпрэтацыі тэмы малой радзімы. Дамінуючым у мастацка-біяграфічных творах пісьменніка з’яўляецца анамастыкон Магілёўшчыны, што абумоўлена фактамі біяграфіі жывапісцаў. Мастацкае асэнсаванне канатацыйна насычаных рэгіянальных назваў (*Бялынічы, Крынкі, Друць, Быстрэя, Беседзь, Краснаполле, Няшчэрда, Касцюковічы, Шчыглоўка, Лыскаўшчына, Чыкалавічы, Калыбань, Крычаў* і інш.), узбагачаных эмацыйнымі прырашэннямі, фарміруе агульны гісторыка-культурны фон дзеяння. Сімвалічны вобраз малой радзімы ў кантэксце мастацкіх біяграфій жывапісцаў пераасэнсоўваецца ў іншыя вобразы, якія пашыраюць яго значэнне. Такімі з’яўляюцца, напрыклад, язычніцкія вобразы, характэрныя для мясцовых народных паданняў, што адлюстроўваюць духоўную культуру палешукоў, увасобленую жывапісных палотнах Г. Вашчанкі – *Лель і Лель*, *Жыцень*, *Купалінка*, *Беражніца*, *Ярыла*.

Як вынікае з манаграфіі, – вобраз малой радзімы, «*пачуццё родных мясцін*» найбольш выразна выяўляюцца ў творах мастацкай літаратуры праз анамастычныя назвы – айконімы, гідронімы, мікратапонімы, адтапанімічныя ўтварэнні і інш. Іменна гэтыя, пераважна рэальныя адзінкі дазваляюць не толькі называць, акрэсліваць прасторавыя межы твора, умела ідэнтыфікаваць важныя для пісьменніка ў яго тэкстах аб’екты, але і перадаць пачуцці, эмоцыі, якія, несумненна, узнікаюць і якія аўтар увасабляе, узнаўляе ў мелым ужываннем онімаў у спалучэнні з іншымі мастацкімі сродкамі [1, с. 155–156].

Асноўныя палажэнні манаграфіі паспрыяюць далейшаму развіццю літаратурнай анамастыкі. Даследаванне дапамагае высветліць спецыфіку ўплыву экстралінгвістычных фактараў, у прыватнасці, нацыянальна-культурнага жыцця, фактаў біяграфіі пісьменніка на склад і выяўленчыя магчымасці літаратурнай анамастыкі. Атрыманыя вынікі пашыраюць навуковыя веды аб ролі і месцы паэтонімаў у сістэме нацыянальнай і рэгіянальнай анамастыкі, дазваляюць глыбей спазнаць іх прыроду і спецыфіку.

Практычная значнасць вынікаў даследавання заключаецца ў магчымасці іх выкарыстання пры распрацоўцы і выкладанні ў ВНУ курсаў лінгвістычнага аналізу мастацкага тэксту, стылістыкі, анамастыкі. Рэгіянальны напрамак адыгрывае ўсё больш значную ролю ў агульнаадукацыйным працэсе, таму матэрыялы даследавання беларускага іменаслову ў кантэксце мастацкай літаратуры могуць быць выкарыстаны ў школе падчас рэалізацыі рэгіянальнага кампанента на ўроках беларускай мовы і літаратуры, у пазакласнай працы, што будзе спрыяць далучэнню вучняў да набыткаў нацыянальнай і рэгіянальнай культуры.

Манаграфія напісана на высокім навукова-тэарэтычным узроўні. Уражвае скрупулёзнасць працы даследчыкаў, якія сабралі найбагацейшы матэрыял не толькі пра літаратурны іменаслоў, але і пра таленавітых пісьменнікаў, вядомых грамадскіх дзеячаў, палітыкаў, актёраў, рэжысёраў, пра насычанае падзеямі культурнае жыццё роднага Палесся. Кніга Васіля Шура і Вольгі Слівец прасякнута шчырай любоўю да Бацькаўшчыны, глыбокай павагай да землякоў, творчасць якіх непаруўна звязана з самабытнай народнай культурай роднага краю. Важна падкрэсліць, што раскрыты ў іменаслове вобраз

малой радзімы разглядаецца ў кантэксце беларускай моўнай карціны свету ў цэлым, таму што толькі з улікам агульнанацыянальных рыс можна адэкватна меркаваць аб рэгіянальных асаблівасцях анамастыкону, –упісаных|| у гісторыю і культуру Беларусі.

Манаграфія прызначаецца навуковым супрацоўнікам, магістрантам, аспірантам, студэнтам гуманітарных факультэтаў, вучням, настаўнікам. Зборнік уключае кароткі слоўнік анамастычных тэрмінаў, што робіць яго зручным для карыстання. Кніга дапаможа далучыць маладых беларусаў да ўнікальнай духоўнай спадчыны Палесся, паглыбіць веды пра Бацькаўшчыну, выкарыстоўваючы мясцовы матэрыял.

Літаратура

1. Шур, В. Малая і вялікая радзіма ў анамастыконе пісьменнікаў / В. Шур, В. Слівец. – Мазыр : МДПУ імя І.П. Шамякіна, 2019. – 171 с.
2. Янкоўскі, Ф. Само слова гаворыць / Ф. Янкоўскі. – Мінск : Маст. літ., 1986. – 318 с.

References

1. Shur V. & Slivec V. (2019). *Malaya i vyalikaya radzima ў anamastikone pismennikaў [Small and Big Motherland in the onomasticon of writers]*. Mozyr: MSPU named after I. P. Shamyakin. (In Russ).
2. Yankoŭski F. (1986). *Samo slova gavoric [The word itself speaks]*. Minsk: Fiction Literature. (In Russ).